

درسنامه

روش درسیه

حجت الاسلام والمسلمین محمد حسین آیتی نازده

عنوان و نام پدیدآورنده: درسنامه روش تدبیر در سیره / مؤلف: محمدحسین الهی‌زاده / تدوین و تحقیق: مریم محمدی، نصرت خاورنجفی، نادره ترقی، انسیه ملکیان، سید محسن ساغرانیان و طیبه سلیمان/ ویرایش علمی: مریم کرمی و سمیه طلوغبزگاتی / ویرایش ادبی: مریم کرمی
مشخصات نشر: مشهد- مؤسسه فرهنگی تدبیر در قرآن و سیره/ ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص

مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص

شاپک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۷-۵۱-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: تاریخ و سیرہ

رده‌بنا کنگر ۱۳۹۷ ۷۵۴ الف / BP۳۶

۲۹۷/۹۵: ریسی

کتاب: سی ملی: ۵۵۹۰۳۵۰



مونسہ فرہنگی تہجد قرآن و سیرہ

کتاب: رسنامه روش تدبیر در سیره

مؤلف: حماد الاسلام والمسلمين محمد حسين الهادي زاده

تدوین و تحقیق: مریم محمد، نصرت خاورنجفی، نادرہ ترقی، انسبیہ ملکیان،

سید محسن و مروان و طیبہ سلیمیان

ویرایش علمی: مریم کاسی / مسمیه طلوع برکاتی

ویرایش ادب: کریم کریمی

صفحه آرایي: مهدي به

طرح جلد: سمیہ واط

ناشر: تدبیر در قرآن - مسیر

امور فنی و چاپ: آستان قدس نو

نوبت چاپ: یکم

سال نشر: اسفند ۱۳۹۷

شایک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۷-۵۱-۹

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۱۵۰۰۰ تومان

حقوق چاپ و نشر محفوظ است

آدرس: مشهد مقدس، خیابان امام خمینی، میدان ده دی، نبش رازی غربی ۸، تلفن: ۳۸۵۵۲۴۰۸

تادابور: www.mftqs.com رایانامه: tadabbor@chmail.ir

فهرست مطالب

بیش از نوشتار ۱۱

بخش یکم

مبانی تدبیر در سیره معصومان

۱. چیستی تدبیر در سیره معصومان ۱۴
۲. موضوع تدبیر در سیره معصومان ۱۶
۳. ضرورت تدبیر در سیره معصومان ۱۷
۴. امتیاز تدبیر در سیره معصومان ۲۰
۵. اهداف تدبیر در سیره معصومان ۲۰
۶. فواید تدبیر در سیره معصومان ۲۱
۷. منابع تدبیر در سیره معصومان ۲۱

بخش دوم

مبانی تدبیر در سیره معصومان

۱. مبانی کلامی تدبیر در سیره ۲۶
- الف) الهی بودن منشأ امامت ۲۶
- ب) ویژگی‌های امام ۲۹
- یکم. عصمت ۲۹
- دوم. علم غیب ۲۹
- سوم. شنون امامت ۳۰
- پ) اختیاری بودن سرنوشت انسان، جامعه و تاریخ ۳۱
۲. مبانی اصولی تدبیر در سیره ۳۲
- الف) تکلیف‌آور نبودن علم غیب معصوم ۳۲
- ب) حجیت سیره معصوم ۳۳
- پ) دست‌یافتنی بودن سیره معصوم ۳۳
- ت) اختصاص نداشتن فعل معصوم به او ۳۳
۳. مبانی تاریخی تدبیر در سیره معصومان ۳۴
- الف) نظام‌مندی تاریخ ۳۵
- ب) تکرارپذیر بودن تاریخ ۳۵
- پ) تدریجی و طولانی بودن تحولات تاریخی ۳۶
- ت) سیر تکاملی تاریخ ۳۶



بخش سوم

روش تدبیر در سیره معصومان

- گام نخست: شناخت پیوسته سیاقی ۴۱
- گام دوم: شناخت مقایسه‌ای ۴۳
- گام سوم: شناخت مجموعی ۴۶
- گام چهارم: شناخت هدایتی ۵۵

بخش چهارم

سیر تکاملی تمدن و حیانی

- دوره‌بندی زندگی معصومان در نگاه تدبیری ۶۱
- مقطع اول: تأسیس تمدن حیانی (آغاز بعثت تا ۱۱ هجری) ۶۶
- یکم. عرصه معارف و حیانی: ابلاغ و ترویج معارف و حیانی ۶۷
۱. معرفی قرآن و تبلیغ وحی ۶۷
۲. تبیین سنت ۶۷
- دوم. عرصه اجتماعی: تشکیل امت اسلامی ۶۸
۱. مؤمن‌سازی ۶۸
۲. تشکیل گروه‌های ایمانی ۶۸
۳. جریان‌سازی دینی ۶۹
۴. جامعه‌سازی توحیدی ۶۹
۵. جهانی‌سازی دعوت توحیدی ۶۹
- سوم. عرصه ولایی سیاسی: تأسیس نظام ولایی ۷۰
۱. تشکیل نظام ولایی با تحقق ولایت رسول الله ۷۰
۲. جاودانه‌سازی نظام ولایی ۷۱
- جمع‌بندی ۷۱
- مقطع دوم: تثبیت تمدن و حیانی (۱۱ تا ۴۰ هجری) ۷۲
- یکم. عرصه ولایی سیاسی: تثبیت جایگاه ولایت ۷۳
۱. صیانت از نام و یاد پیامبر اکرم ۷۳
۲. ایستادگی در برابر ایجاد انحراف در رهبری و دفاع از ولایت ۷۴
۳. حفظ کیان اسلام ۷۴
۴. پذیرش مسئولیت خلافت برای تحقق عدالت ۷۵
- دوم. عرصه معارف و حیانی: حفظ وحی و سنت ۷۶

۷۶	۱. دفاع از قرآن.....
۷۶	۲. تبیین و احیای معارف اصیل دین.....
۷۷	۳. تأکید بر سنت نبوی و هماهنگی آن با قرآن.....
۷۷	سوم. عرصه اجتماعی: حفظ وحدت بر محور توحید.....
۷۷	۱. ترویج فرهنگ عبودیت و تقوا.....
۷۸	۲. اهتمام به تربیت دینی مردم.....
۷۸	۳. جهاد اقتصادی و حمایت از محرومان.....
۷۹	۴. روزه و تفرقه.....
۷۹	جمع بندی.....
۸۰	مقطع سوم: دفاع از تمدن و حیانی (۴۰ تا ۶۱ هجری).....
۸۰	یکم. عرصه ولایت سیاسی: دفاع از حقانیت اهل بیت (ع).....
۸۰	۱. مقابله با فتنه خلفا.....
۸۰	۲. صیانت از مقام ولایت امام علی (ع).....
۸۱	۳. ظلم ستیزی.....
۸۱	دوم. عرصه معارف و حیانی: دفاع از حیات وحی و سنت.....
۸۱	۱. تأکید بر قرآن و سنت نبوی (ص) و مبرره جعل حدیث.....
۸۲	۲. تبیین اسلام ناب در برابر اسلام اموی.....
۸۲	سوم. عرصه اجتماعی: حمایت از حقوق مردم.....
۸۲	۱. مرجعیت علمی و اجتماعی و سیاسی.....
۸۲	۲. تربیت شاگردان برای مقابله با نفوذ فرهنگ اموی.....
۸۳	جمع بندی.....
۸۳	مقطع چهارم: تبیین علمی و فرهنگی تمدن و حیانی (۶۱ تا ۱۲۸ هجری).....
۸۴	یکم. عرصه ولایت سیاسی: تحقق مرجعیت علمی اهل بیت (ع).....
۸۴	۱. تبیین جایگاه امامت و جلوگیری از انحراف در آن.....
۸۴	۲. صیانت و تبیین حماسه حسینی.....
۸۵	۳. استفاده از راهبرد تقیه.....
۸۵	۴. رهنمود به خلفا.....
۸۶	دوم. عرصه معارف و حیانی: تبیین علمی وحی و سنت.....
۸۶	۱. ترویج فرهنگ قرآنی و انس با قرآن.....
۸۶	۲. تجدید حیات مسجدالنبی.....
۸۶	۳. مبارزه با انحرافات عقیدتی و عملی.....



۴. تنوع و تخصصی شدن علوم..... ۸۷
- سوم. عرصه اجتماعی: احیای حیات معنوی مردم..... ۸۷
۱. تقویت علمی و فرهنگی مردم..... ۸۷
۲. مبارزه با نژادپرستی..... ۸۸
۳. احیای حیات اجتماعی با حمایت و تقویت اقتصادی مردم..... ۸۸
- جمع بندی..... ۸۸
- مقطع پنجم: ترویج و عمومی سازی فرهنگ تمدن و حیانی (۱۲۸ تا ۲۵۴ هجری)..... ۸۹
- یکم. عرصه ولایت سیاسی: مرجعیت همه جانبه اهل بیت..... ۹۰
۱. طایفه مذاهب دینی و پیروان..... ۹۰
۲. استمرار راهبرد تقیه..... ۹۰
۳. منع پیروان از رابطه با دستگاه خلافت..... ۹۰
۴. تأکید بر هماهنگی دین و سیاست..... ۹۰
- دوم. عرصه معارف و معیشتی: ترویج و مترده معارف و حیانی..... ۹۱
۱. مبارزه با عقاید التقاطی، بدعت ها و شبهه ها..... ۹۱
۲. نمایش سنت پیامبر اکرم (ص) در بار خلافت..... ۹۲
- سوم. عرصه اجتماعی: توسعه ارتباطات اجتماعی..... ۹۲
۱. مردم داری و گسترش پایگاه اجتماعی..... ۹۲
۲. تشکیل و توسعه سازمان و کالت..... ۹۲
- جمع بندی..... ۹۳
- مقطع ششم: توانمندسازی امت برای عصر غیبت (۲۵۴ تا ۲۶۰ هجری)..... ۹۳
- یکم. عرصه ولایتی سیاسی: نهادهای سازی تفکر ولایتی..... ۹۴
۱. تثبیت مقام امامت..... ۹۴
۲. محدود کردن ارتباط مستقیم و توسعه ارتباط مکاتبه ای..... ۹۴
۳. حفظ جان و معرفی حضرت مهدی (عج) به معتمدان..... ۹۵
- دوم. عرصه معارف و حیانی: نهادهای سازی محوریت قرآن کریم..... ۹۵
- سوم. عرصه اجتماعی: توجه دادن مردم به توانمندی های خودشان..... ۹۵
- جمع بندی..... ۹۶
- مقطع هفتم: جهانی سازی تمدن و حیانی (۲۶۰ هجری تا هر وقت خدا بخواهد)..... ۹۶
- یکم. عرصه ولایتی سیاسی: تحقق ولایت جهانی اهل بیت (ع) در پرتو ظهور..... ۹۷
۱. تثبیت وجود و امامت مهدی (عج) توسط خود ایشان..... ۹۷
۲. هدایت و ولایت معصوم بر گستره هستی (جهان بانی الهی)..... ۹۷

۹۸	دوم. عرصهٔ معارف و حیانی: فراگیری جهان‌بینی توحیدی با اقامه قرآن و سنت در جامعه
۹۸	سوم. عرصهٔ اجتماعی: جهان‌آرای توحیدی
۹۸	۱. بروز و ظهور توانایی‌های شیعیان در عصر غیبت
۹۹	۲. اقامه توحید و عدل
۹۹	۳. شکوفایی علم، عرفان و اخلاق عملی
۹۹	جمع‌بندی

بخش پنجم

دستاوردهای تدبیر در سیره معصومان

۱۰۲	۱. آشنایی با رسالت معصومان
۱۰۲	الف) تحقق کلمهٔ توحید: داینگری برای حاکم ساختن توحید
۱۰۳	ب) حفظ وحدت: تدبیر مکرر توحید
۱۰۳	پ) حفظ عزت و اعتدال امت
۱۰۳	۲. دستیابی به اصول عملی: سلبدین
۱۰۴	الف) باطل‌ستیزی
۱۰۴	ب) تبدیل تهدید به فرصت
۱۰۵	پ) عمل عصری و منطقه‌ای، اندیشه جهانی و ودانی
۱۰۵	ت) فعال و مؤثر در صحنهٔ اجتماع، نه منفعل و ناکارآمد
۱۰۶	۳. شناخت اقدامات مشترک اهل‌بیت
۱۰۶	یکم. عرصهٔ سیاسی ولایی
۱۰۶	الف) تبیین اندیشهٔ ولایی
۱۰۷	ب) تبیین مسئله مهدویت
۱۰۷	پ) مقابله با طاغوت و حاکمیت جور
۱۰۸	ت) استمرار بخشی به روحیه جهادی و شهادت‌طلبی
۱۰۹	دوم. عرصهٔ معارف و حیانی
۱۰۹	الف) تبیین قرآن و مبارزه با فرقه‌های انحرافی
۱۰۹	ب) تبیین سنت نبوی و مبارزه با احادیث جعلی
۱۱۰	سوم. عرصهٔ اجتماعی
۱۱۰	الف) آموزش مردم
۱۱۱	ب) حمایت اجتماعی و اقتصادی از مردم
۱۱۳	کتاب‌نامه

پیش از نوشتار

شناخت سیره معصومان علیهم السلام از یک سو مقدمه عمل به قرآن و از سوی دیگر، زمینه ساز تحقق تمدن و حیاتی است و از این رو اهمیت بسیاری دارد. یکی از راه های دستیابی به این شناخت، تدبر در سیره معصومان علیهم السلام است که در این نوشتار به آن پرداخته شده است.

نوشتار پیش رو در پنج بخش تنظیم شده است؛ بخش یکم و دوم شامل مبادی و مبانی است؛ بخش سوم روش تدبر در قالب سیره پیامبر صلی الله علیه و آله تبیین شده؛ بخش چهارم سیر تکاملی تمدن و حیاتی است که نظریه تدبر در سیره در قالب مقاطع هفتگانه در این بخش مطرح شد و سرانجام، در بخش پنجم دستاوردهای تدبر در سیره معصومان علیهم السلام آمده است.

امید آنکه تلاش دست اندرکاران این اثر، دستیابی به فهم هدایتگری های معصومان علیهم السلام و هدایت پذیری از آنان را در راستای زمینه سازی برای تحقق جهانی تمدن و حیاتی آسان کند و در ارتقای علمی - اجتماعی مؤثر باشد.

مؤسسه فرهنگی، تربیتی در قرآن و سیره

مشهد مقدس

۷ اسفندماه ۱۳۹۷

برابر ۱ رجب ۱۴۴۰

ولادت امام محمد باقر علیه السلام